

REGÉLŐ.

PESTEN Vasárnap October 27^{kén} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csütörtökön: Fél-
évi díjja helyben 3 ft 12 xr boritéktalanul; postán 4 ft pengőben. Buda-
pestiek évnegyedenkint-is válhatnak példányt boritéktalanul 1 ft 36 xr-jával.
A' folyóírásnak egyes száma 24 xr; egyes kép 12 xr. p. p.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Árpád Margit, Görög Császárné.

(Végzet.)

Késő vala már a' békélő trombita harsogtatása. A' mi meg-
történt, Montferrat nem tehetette meg nem történtnek. Nagy
fáradtsággal és bajjal lecsillapított a' sereg, és Dandolo,
körülvéve néhány latin püspökkel, akkor emlékezteté őket
a' kereszténységre és összesereglesök szent céljára. A' nép
melljét vervén szemeit az égre veté, megcsókolá a' kereszt-
tet, és mély csend szállott közökbe, mellyet a' szülők után
síró gyermekek, 's ezek után jajgató anyák, és tűzben hal-
dokló öregek jajai viszhangzottak.

Midőn a' vezéreknek értésükre esett, hogy a' császár
elfutott, és nincs kire a' trónus nézne, ők tevék magokat
Konstantinápoly uraivá, és egész keleti birodalmat magok-
énak hitték. Montferrat a' tábor elrendelését Dandolóra és
Beaudouinra hagyta, maga pedig a' császári palotába sietett.
Pamlagon nyugodva találá a' két fejedelem-asszonyt, kiknek
kevessé bátrabb hangon adja értésükre, hogy a' város csendesi-
tésére foganatos rendelések tétettek, és folytatá beszédét
Margithoz fordulva: „Milly felettébb szánom felségedet,
hogy illy körülményben rendelé az isteni felség a' világ leg-
szebb asszonyának hódulásomat tehetni. Szivem a' tisztelet-
től elfogva legmélyebb esedezéssel engedelmet kérek; bár
állana hatalmamban, hogy felségednek legboldogabb sorsát
vissza hozhatnám.“ Ekkor széles kardját markolván: „ime
ez, a' mi érdemem és életemet feltartja.“ Most azt csende-
sen a' császárné lábaiboz eresztvén monda: „Legyen ez zá-
loga legmélyebb hódulásomnak!“ és a' vitéz szép bálványa

előtt fél térdre hajolt. — Margit magáról megfelejtkézve tartoztatni akarja őt — „vitéz“ felkiált, 's jobbát nyujtván utánna hajlik. Csak hirtelen ötlés hozá őt maga vissza tartására; közbe szólnt azonban a' franczia dáma, ki Margitot zavarodásban látá: „Legyen minden megbocsátva és felejtve“ — Ez után engedelmet adának Montferratnak a' felkelésre, mi alatt Margit hátrább lépven állva maradt. Montferrat, ki a' harc tüzetől hevülve vala, egy lépéssel közelítvén Margithoz szólla: „Szelid lelke, melly hamar rabjává teve, kegyes császárné, engedje azon szerencsét, hogy ruháját csókolhassam.“ Margit kezét nyujtá a' csókolásra, mire Montferrat oda lép, szemök összetalálkozik, és Margit arczára a' hajnal pirulata szállott.

Montferrat kegyelmet kért máskori udvarlásának engedésére, 's a' kegyelem-kérés igennel viszonzottaték, midőn a' császárné barátnéjával kevéssé zavart és sebeske lépéssel eltávozték, 's a' vezért helyben hagyá.

Montferrat, a' keresztetek fővezére, hogy méltó legyen a' legszebb fejedelem asszonyra (mint egy jelen tanú mondja), csak trónus hijával volt; de azt vitézsége nem sokára neki megszerzé. Ekkor a' hős elsietett két vezér-társaihoz, kik az egész várost csendbe hozván nem sok napi tanácskozások után abban egyeztek-meg, hogy az egész keleti birodalmat egymás között felosszák. Az osztály nem sokára megtörtént. Montferrat kimondá szándékát vezértársainak: hogy ő egy királysággal megelégedvén Margitot nyerhesse házastársul. Ezt a' többi vezérek nem ellenzék, és Dandolo a' görög birodalom déli részét, Montferrat pedig a' Bosphorustól egész Thessalonikáig nyert földet királyi czim-mel tartá-meg. Keleti császárt is választottak és Beaudouin lett az, kinek hódulás fejében legelső volt Montferrat, hogy kezét csókolta, egyszersmind pedig a' birodalom egyéb részét is ő nyeré. Senki boldogabb és dicsőbb király nem vala akkor Montferratnál; mert azon hatalmas érzés, mellyel Margitért lángolt, szívének olly boldogságot engede sejdíteni, millyent egy hű és kegyes mátká nyujt, és azon ringató menyei gerjedelmet, melly keblünket a' házasságra lépéskor eltölti. Nem mint király, mint hóduló, tisztelő — kinek boldog vagy boldogtalansága Margit ajkai által ugy kor-

mányoztatnak, mint a' vitorlák lengedező szél által, — jelent-meg Montferrat Margit előtt. Deli természetű, fiatal korú, nyílt arcú, teljes érzéssel hóduló, vitéz és király annyi ajánló tulajdonságok, hogy azokat egy szép a' maga figyelmére és kegyes indulatjára méltókká tenni nem resteli. Talán ki se tudta ezt egy férjében nagyobbra becsülni, mint a' tapasztalt bájló Margit, kinek szemeiből gyémántok, arczairól tejes rózsák, homlokáról tiszta és csendes lélek viritottak. — Még se bátorkodék Montferrat hirül vinni a' szép Margitnak, mi légyen eltökéllése; de e' félelmén két vezér társai könnyen segítének. Vezérei pompával udvaroltak Margitnak, és Montferrat-t az országgal 's koronával neki ajánlották. Margit illy különösökkel hirtelen megkevesse zavarba jött, és szózatot nem adott, mit a' vezérek jóra magyaráztak Montferrat részére. Végre Margit kevés napi gondolkodást kívánván elereszté magát az udvarlókat. — Montferrat sokkal nyugtalanabb vala, hogy sem boldog sorsának bizonyosságát remélhetné; de a' császárné kegyességében bizakodván, maga akará szájából hallani a' boldogító igent vagy a' lesújtó nem-et. A' vezér beléptével kegyelemért esedezék; mire Margit így szólla: „A' kit szerencsém van ismerni, és tisztelni a' királyban, annak felesleges a' kegyelem-kérés. Én hiszem, hogy illy bajnok nem kérhetne olyt, minek megtagadását asszonyi nemünk szerény erkölcsé tiltaná.“ — „Nem megtagadni felséges asszony, sőt talán igenelni engedné kérésemet az erkölcs — mondá a' vezér — ha külső polgári körülmények magokat a' szelid erkölccsel egy latba nem vetnék, és avval mérnék az érdemet.“

Ki nem becsüli mindennél nagyobbra a' király érdemeit? — Mi tulajdonságok lehetnek még azok a' trónustól kezdve a' kalyibáig, mellyek ezeknél tündöklőbbek lennének?“

Margitnak e' válaszai bátorságot öntének Montferratba, és ekkor merészle koronáját, 's kardját az özvegy császárné lábaihoz tenni. Mire Margitnak hirtelen vér szökellék téj fehérségű arczába és angyali szemeinek leeresztése eléggé tudaták a' királlyal, hogy kérése megvetve nincs. Most a' bajnok felemelkedve szive hevültében néma kézcsokolással teszi esküjét, és Margit a' szoba-osztály más részébe

tünik. — Montferrat ohajtott világa után tekintve már e pillanatban teszi fogadását, hogy rövid napok alatt oltári esküvésök és országába költözésök megtörténjék.

Nem nagy pompával ment végbe az esküvés, mert el-lenséges föld az nem engedé; de szívök annál nagyobb pompával ül lakodalmi napjokat. Margit maga se tudá, milly elégedés fogta-el keblét: a' bajnokban Izsák Angyalt új életre látá jönni, kiben ennek szép tulajdonságin felül vitézség és bátorság is egyesülve valának. És kevés napok mulva már Thessalonica (most Saloniki) lakóji valának szerencsések a' jóltevőség jelképét falaik között látni. A' mit Margittól a' sors első férjének élteben elvont, azt most kétszer megadá, és költsönös boldogságuk addig nyult, meddig életök.

Két fiúval ajándékozá-meg ő Montferrat-t; az öregebbnek e' királyság, a' kisebbnek a' havasok tövében birt nemzetségi fejedelemség vala szánva. Szülőjök elhunytok után is sok viszontagságok között megtarták ők birtokaikat hosszú időkig, és maradékaik is igen jeles tettekkel kecsiték nevöket, mellyeknek ki bővebb leírását tudni kívánja, olvassa e' nemzetség történeteit. A. János.

II. ORSZÁG ISMERTETÉS.

A' szegszárdi apátság. *(Végzet.)*

A' török időben élt apátok közül ismét országos érdemet szerze magának Tolnai Máté, ki meghallván 1526-ban a' büszke érsek szerencsétlen harczát Mohács vérmezején, több menekvőkkel együtt oda hagyá Szegszárdot, még mi előtt a' Török őt elérheté, 's a' kolostor levéltárát, minden egyéb becsre méltó régiségekkel együtt a' bécsi kincstárba mentette, mi által sok nemes nemzetségnek nagy hasznótön, kiknek nemes- és okleveleik leginkább abban tartattak. Ezen Tolnai Máté pécsi nevendék pap volt, későbbben szentmártoni főapát leve, hol 36 esztendőt töltvén meghalt. — Baranyai Pál, öcsényi fi, szinte említendő azért, hogy magának a' főapátságot kivivta. Ez, miután Gyórt a' Törökök megvették, azoktól Szentmártonban megámadtatván megöletett 1594-ben.

De ugy látszik, hogy ez idő alatt a' szegszárdi apátság, ha végkép meg nem semmisített is, de nagyon megromgáltatott; mert az egész kinos 125 esztendő, de még az erdélyi fejedelmek felkeltők' alatt is, 's leginkább az I-ső Rákóczy György alatt igen elterjedt magyar hit divat-
zása által mind igazaiban, mind urodalmában igen szenvedett.

Mig végre 1712-ben azt Mérey Mihál urodalmi igazzal megnyervén, a' romjaiban fekvő apátságot ujlag felépítvén jusaiba visszahelyezé, 's méltán mondhatni, hogy az apátság egyedül Mérey magános munkálkodásinak köszöné visszaállítását. — Mérey után Trautsson cardinál lett ugyan urodalmi jussal apáttá, ki az építésnek szinte nagy kedvelője több ezer forintot költött a' Mérey - kezdette templom 's az azzal egybekapcsolt kolostor-épület kiegészítésére, 's azt rövid idő alatt be is végezte; noha a' plebaniát soha nem igazgatta, hanem azt a' simontornyai szent Ferencz rendi szerzetesek által vitette véghez. — Ennek halála után az apátság 's az azzal egybekapcsolt urodalmi jus ismét egy cardinál kezeire jutott. Rodt Konrád cardinál egyszersmind constantiai püspök, későbbben romai sz. birodalmi herczeg volt. Ennek kormányja alatt a' lakosok örökös egyezést kötének, melly szerint az ismertetik-meg, hogy ők nem jobbágyok, hanem valamint a' sz. k. városok portiót fizetnek, 's egy szabad mezővárosnak minden szabadságaival birjanak.

De miután boldog emlékezetű Maria Therézia királyunk 1777-ben a' nagyszombati tudományos egyetemet Budára áthelyezte volna: az említett egyetemnek jószágokat akarván ajándékozni, 1780-ki Julius 15-kén költ oklevele szerint ez apáti urodalmat az iskolai jószág-alapnak átirta. 'S így 1061-től 1780-ig az az 719 évi fenállása után a' szegszárdi apátság megszűnt lenni, 's az urodalom azóta: az iskolai jószág-alaphoz tartozik.

Garay.

III. JELES MONDÁS.

Szív és Erény.

Ha a' szív sok kívánságát

A' virtus megrostálja,

Ugy az ember boldogságát

Könnyebben feltalálja.

Gr. Teleky.

Önmaga meggyőzése. A' legnemesebb bajvívás és a' legédesebb önjutalom a' magán nyertt győzedelemben sikeredzik.

Gr. Reviczky Borsodban 1829.

Honszeretetet a' lelkünkbe olly mélyen öntött, anyaföldünk-hez vonzó édes aggodalom, a' nemzet lehető legmagosb emelkedésének anygala, valódi erejének isteni védje, és a' legszebb 's halhatatlabb erények kutfeje.

Gr. Széchenyi István.

IV. K Ö L T É S Z E T.

Az áldozó anya.

Egész határ bús, pusztá és kietlen,
Mint őszi szél után a' tarmező ;
Nem reng kalász, csak egy virág se nő,
Sok kín miatt már szinte érzéketlen
A' sebhedett sziv ; — és a' lengeteg
Gyászos vidéken tompa jajt rebeg.
'S ott ül az asszony, ősi hajlékában,
Hűs szél süvölt a' rongyallott tetőn ;
Jó férje sirba szállt a' harcmezőn, —
Ott ül, epedve néma fájalmában.
„Jó férjem a' szent honnak áldozatja“ —
Gondolja — 's még is könnyét nem folytatja,
„Ő sirba szállt, egy szebb világba ment,
Szent célra tört ; szabadság 's a' haza
Oltárán önvérével áldozta,
'S jobb él'tet él egy jobb országba' fent —
'S kedves hazám ! te is együtt elestél,
Bár sok mező-tért drága vérrel festél !“
Még néhány köncsepp gördül kék szeméből,
A' kedves dölt hazáért — 's most ülében
Fekvő fijára néz 's már kék szemében
Nem csillog a' köny ; — elszáll bús kebléből
A' kínos érzet 's rágó fájdalom :
Kéj jó helyébe 's boldog nyugalom.
Ott alszik angyal-álmok báj ülében
Mosolygva a' kisedet, 's nem érzi lelke,
Hogy égve és feldulva ősi telke —
Hogy apja hamvad a' sir éjjelében ;
'S míg arczain szép szőke fürtje leng,
Vad búa és bánatba nem mereng.
És anyja rá tekint — és felderül,
Vég könnye a' fiú arczára hull,
A' felleg oszlik, rágó bújá mút

'S szebb képzetekbe lelke elmerül;
 Alvó fiját verő szivére zárva,
 Égekre néz — 's szebben mosolyg az árva.
 „Tekints reánk, jóíférem 's add fejére
 Áldásod!“ — így szól nagyra lelkesülve
 'S az égbe úszó lelke földerülve,
 A' gyászos asszony — „'s önts erőt szivére,
 Nőjön 's diszeljék; légyen angyala
 Szegény hazámnak, éke 's védfala!“ —
 Most fegyverek zörgése csap fülébe
 Az ablakon, egy durva hang zajog,
 'S kevélyen a' szobába bérobog
 Egy éktelen, vad férjfi; rőt szemében
 Fagy harczol és láng és száz nemtelen
 Indulatok, rút, bújja, szemtelen.

T. Lőrincz.

(Folytatás következik.)

V. VILÁGI TELEGRAF.

Bika-harcz. Saléve hegyen minapában igen nevezetes bika-harcz történt két különböző uraságok bikájik közt. Az egyiket t. i. a' másiknak csordája közé vitte tüzes vére, 's a' dolog párviadalra kelt a' két bömbölő közt. Valamint hajdan a' romai Dámák körül állták a' circusbán az állat-viadalt, ugy fontak itt koszorút a' tölgyesek a' két vivó közt. A' viadal csaknem két óráig tartott, míg végre a' hivatlan vendég porába hullt. Minthogy az igazságtalanság ennek részén volt, nem hisszük, hogy a' birtokosok perbe idézik egymást a' kárpótlás végett.

Londoni elefant étvágya. Londonban a' regents parki botanicus kertben levő elefantnak minap valamelly asszonyosság piskótát nyujtott kézi zacskójából (Ridicül). Az állatoknak ezen leg-erősbike igen nagy tiszteletnek tartá a' Dáma kegyességét, 's ormányával nem csak a' piskótát, hanem az elkapott zacskót is — mellyben mintegy tiz font sterling bank-notákban, 's néhány apróbb ezüst pénzek egy csomó kulccsal együtt találkoztak — a' Dámának nagy boszúságára, a' nézőknek pedig hangos kaczájú mulatására — lenyelte. Hazánkban is történt illyes mi Undon. A' bíró kiejté egykor — mond Dugonics „közmondásaiban“ — kezéből erszényét, de előbb, hogy sem lehajulhatott érte, egy ott csavargó kuvasz (kutya) a' kevéssé zsirosocska hólyagot felkapá, és nem volt nagyobb gondja, mint azt hamarjában lenyelni. — A' bíró előterjeszté ez esetet az érdemes tanácsban, melly azt végezte, hogy a' torkos szemtelen kalodába tétessék. Innét a' közmondás: „Kinlódik, mint az undi kutya a' kalodában.“ Történt-e ez a' londoni elefanttal? nem tudom.

a a.

VI. KÜLÖNFÉLE.

Párisi fényűzés. Ha Parisban egy előkelő asszonyság divat-áronéját meglátogatja, finom aubusson-szőnyegekre lép; egy sereg tükör alkalmat ad neki fej-ékszerét (coëffür) minden oldalról megtekinteni, csudálni. Már nem ül bársonyszékekre, hanem citromfából készült, és Pekin-nel beborított divánra. A' szabónéknál hasonló fényűzés uralkodik: egy nagy terem, Psyché-k, szobrok, és korona-gyertyatartók. Ha divat szerint akarnak lenni, látogatásaikat cabrioletban kell megtenniük 's liberias inast tartaniok; de azért semmi esetre se szabad többet kérniük, mint máskor. A' kávéházakban, frisztóknél (Restaurateur), a' czukrászoknál minden csak a' külső színnek áldoztatik. Ha valamely új bolt vagy raktár (magazin) felnyitattik, annak minden előbbieket fényére felül kell haladnia, ha különben vevőket akar. Igy bizonyos Batton nevű virágáros most egy új boltot nyitván abban a' legszebb 's legnagyobb tüköröket lehet látni. Az ékesítvények arany-arabesk-okkal (czifrázat) vannak fedve.

Tolvajgenie. Parisban a' La Force-i börtön orvosától Jacquemin urtól a' zsebelők (Gauner) egykor opera-csővét (Opernglas) csenték-el, midőn a' palais royal-i theatrumból éppen haza térne. Más nap meglátogatván a' börtönt keserűn panaszkodott a' tolvajok hálátlansága felett, kik az ő fáradságait illy rúttul köszönik. „Igaz — mond az enyves ujjú seregnek egyik öreg legénye — igaz, hogy ez rossz volt; csak valamely ujoncz, egy bamba (banga, bangó, tölpelhaft) czölönk lehetne, ki mesterségét az uron próbálta. Igen sajnálom, hogy ki nem mehetek, különben kevés óra alatt meg volna az ur jószaga,“ 'S itt egy hosszút gondolkodván rögtön az orvoshoz fordul: „Mellyik theatrumban volt az ur?“ — „Palais royalban“ — „Jól van; én Mercuriusra esküszöm, hogy, ha az opera-cső még a' zsebárosok (Fourgat) kezében nincs, holnapra meglesz.“ Mondá, 's ezzel a' börtön előtt ácsorgó egyik kézzel-társnak inte, 's neki némelly jeleket csinált. Az elment, 's következő napa' La Force kormányozójának egy szép opera-cső hozattaték azon kéréssel, adná azt által Jacquemin orvos a a.

Csere-rejtvény. (Anagramma)

Öt betű.

1. 2. Hajdan Roma szabadítója
Házi tollas állat szöllja
2. 1. Zölden árnyat 's enyhelyet,
Szárason ad meleget
5. 2. 1. Nem teszi ezt a' fogatlan
3. 2. 5. Sohajtó mondja unatlan.
2. 5. Néha érték, néha víz
Van a' csizmadjának is.
3. 2. 5. 4 Szabad ur a' magyar honban
Főtáblánál ül Pozsonban.
4. 5. Nála nélkül nincsen szag.
3. 4. 5. Jó ital, kivált ha agg.
3. 4. 5. 2. 1. Eván isten bokrétája
Szegény ember téli fája
1. 2. 3. 4. 5. Menyben Isten hirvivője,
Földön ujság szerkezője.

Muki.

Előbbi rejtvény: Török.

Szerkezi Róthkrepi Gábor, halpiarcz 86 szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi utak utszája 612.